

Ingediend per internetconsultatie.nl
 Ministerie van Justitie en Veiligheid
 t.a.v. de heer mr. dr. F.B.J. Grapperhaus

Den Haag, 13 februari 2020
 dossiernummer: 108127
 uw kenmerk: n.v.t.
 telefoonnummer: +31 (0)40 335 35 64
 e-mail: e.kesler@advocatenorde.nl

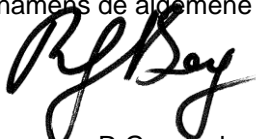
Betreft: consultatie Besluit elektronisch procederen

Geachte minister,

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) heeft kennisgenomen van het consultatiedocument Besluit elektronisch procederen (Bep) en maakt graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het consultatievoorstel. De NOvA heeft zijn adviescommissie burgerlijk procesrecht gevraagd te adviseren. Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Naast het bijgevoegde advies merkt de NOvA nog op verrast te zijn dat er een aanvullende vereiste is opgenomen in die zin dat de advocatenpas moet worden toegelaten door de minister voor Rechtsbescherming. De advocatenpas is een tweefactorauthenticatiemiddel met dynamische authenticatie en wordt in persoon uitgereikt. De door de NOvA uitgegeven advocatenpas wordt al meer dan zes jaar binnen de rechtspraak als betrouwbaar middel erkend. Bovendien is de NOvA verbaasd dat vooraf geen contact is geweest over het aanvullende vereiste dat ook nog tot een aanzienlijke kostenverzwaring kan leiden. Evenmin is duidelijk wat de criteria zouden zijn voor toelating van de advocatenpas. De NOvA verzoekt met klem de toelating door de minister voor Rechtsbescherming uit het voorstel te schrappen.

Met de meeste hoogachting,
 namens de algemene raad,

mw. mr. R.G. van den Berg
 algemeen secretaris

Bezoekadres
 Neuhuyskade 94
 2596 XM Den Haag
 Tel. 070 - 335 35 35

bijlage: advies van de adviescommissie burgerlijk procesrecht

Postadres
 Postbus 30851
 2500 GW Den Haag

ADVIES

Van: adviescommissie burgerlijk procesrecht
Datum: 10 februari 2020
Betreft: **consultatie Besluit van PM houdende regels voor het langs elektronische weg procederen in het civiele recht en in het bestuursrecht (Besluit elektronisch procederen)**

SAMENVATTING

Conclusie

Het (concept) Besluit elektronisch procederen (**Bep**) beoogt een regelgevend kader te bieden voor vrijwillig en verplicht elektronisch procederen in het civiele recht en het bestuursrecht. Het Bep sluit grotendeels aan bij het Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht uit 2016 (**Besluit 2016**), maar wijkt op enkele onderdelen af of stelt aanvullende eisen. De adviescommissie ziet op twee punten bezwaren.

Kernpunten

- Het Bep lijkt (in artikel 2) expliciet de mogelijkheid open te laten dat per rechterlijke instantie en per zaaksoort een eigen procesreglement met een eigen digitaal systeem voor elektronisch procederen zou kunnen gelden. Een gebrek aan uniformiteit hierin lijkt de adviescommissie onwenselijk.
- Voor authenticatie met een middel dat is uitgegeven door de NOvA gaat (op grond van artikel 4 sub a onder 3 Bep) de aanvullende eis gelden dat dit middel is toegelaten door de Minister voor Rechtsbescherming. Aangezien de door de NOvA uitgegeven advocatenpas al geruime tijd binnen de rechtspraak als betrouwbaar middel wordt erkend en bovendien onduidelijk is welke criteria de minister bij de toelating zal hanteren, staat de adviescommissie kritisch tegenover de extra eis van toelating door de minister.

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

P: www.advocatenorde.nl

CONSULTATIETREACTIE

Inleiding

1. De adviescommissie heeft kennisgenomen van het bovengenoemde consultatiedocument. Het (concept) Besluit elektronisch procederen (**Bep**) beoogt een regelgevend kader te bieden voor vrijwillig en verplicht elektronisch procederen in het civiele recht en het bestuursrecht. Onder elektronisch procederen wordt verstaan het langs elektronische weg verzenden van berichten in civielrechtelijke en bestuursrechtelijke procedures aan en door de in artikel 1 Bep genoemde rechterlijke instanties. Het Bep ziet op het verkeer tussen de rechterlijke instanties en de bij een procedure betrokken partijen, en regelt dus niet de interne afhandeling van procedures door de rechterlijke instanties.
2. De Raad voor de rechtspraak heeft in november 2018 het Basisplan digitalisering civiel recht en bestuursrecht vastgesteld. Dat basisplan gaat uit van het gefaseerd per zaakstroom openstellen van de mogelijkheid van elektronisch procederen. Het Bep sluit aan (en is op hoofdlijnen gelijklozend aan) het Besluit van 13 juli 2016, houdende regels betreffende de digitale rechtspraak in het burgerlijk en bestuursrecht (Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht, hierna: **Besluit 2016**). De gedachte daarbij is dat de al bestaande mogelijkheden voor elektronisch procederen ongewijzigd kunnen worden gehandhaafd.
3. Het Besluit 2016 gold alleen voor zaken waarin professionele procespartijen verplicht waren tot elektronisch procederen en ging ervan uit dat er in beginsel één digitaal systeem per rechterlijke instantie ter beschikking zou worden gesteld. Het Bep gaat ervan uit dat er meerdere digitale systemen in gebruik kunnen zijn. Uit het toepasselijke procesreglement moet voor de rechtzoekende duidelijk zijn welke systemen waarvoor kunnen worden gebruikt.
4. De adviescommissie beperkt zich in dit advies tot de punten waarop in het Bep is afgeweken van het Besluit 2016, of waarop de concept Nota van Toelichting (NvT) niet geheel duidelijk is.

Artikel 2 Bep

5. Artikel 2 lid 1 bepaalt dat als bij een rechterlijke instantie in een categorie van zaken elektronisch procederen verplicht is, in "*een voor die rechterlijke instantie vastgesteld procesreglement*" een digitaal systeem voor gegevensverwerking wordt aangewezen. Uit de NvT¹ volgt dat de rechterlijke instanties voor categorieën van zaken verschillende digitale systemen kunnen aanwijzen.
6. Hoewel er thans al verschillende systemen voor elektronisch procederen in gebruik zijn,² acht de adviescommissie het beginsel onwenselijk dat per rechterlijke instantie en per zaaksoort een apart of ander systeem voor elektronisch procederen zou kunnen gelden. In het Bep wordt gesproken van een procesreglement dat "*voor die rechterlijke instantie [is] vastgesteld*". Dat impliceert de mogelijkheid van een eigen procesreglement per rechterlijke

¹ NvT, p. 3.

² Onder andere voor het digitaal procederen bij de Hoge Raad en de Netherlands Commercial Court.

instantie met een eigen digitaal systeem voor elektronisch procederen. Dat lijkt de adviescommissie voor de praktijk en met het oog op de toegankelijkheid van de rechtspraak onwenselijk. Weliswaar wordt in de toelichting³ gesteld dat "voor de rechtbanken en hoven al geruime tijd [geldt] dat hun procesreglementen uniform zijn" en dat afstemming over het aanwijzen van een digitaal systeem in de rede ligt, maar wat de adviescommissie betreft zou uitgangspunt moeten zijn dat bij alle rechterlijke instanties (van hetzelfde niveau) per zaaksoort hetzelfde systeem voor elektronisch procederen wordt gebruikt.

Artikel 4 Bep

7. Artikel 4 schrijft voor waaraan een middel moet voldoen waarmee een externe gebruiker zich authenticceert om toegang te krijgen tot het digitale systeem als hij die toegang verkrijgt anders dan via een systeemkoppeling (waarop artikel 3 lid 2 Bep betrekking heeft).
8. Artikel 4 sub a onder 3 bepaalt dat de authenticatie zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 sub b plaatsvindt met een middel dat is uitgegeven door "de Nederlandse orde van advocaten en is toegelaten door Onze Minister voor Rechtsbescherming". De extra eis van toelating door de minister is volgens de toelichting opgenomen omdat de NOvA niet valt onder het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op organisaties die identificatiemiddelen (zoals eHerkenning voor ondernemers) verstrekken zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 sub 2. De aanvullende eis van toelating door de Minister van Rechtsbescherming in het geval van de NOvA dient volgens de toelichting ertoe "[o]m zeker te stellen dat de middelen van de NOvA ook in de toekomst aan het benodigde betrouwbaarheidsniveau blijven voldoen". De minister zal het middel alleen toelaten als hij overtuigd is dat middel en systeem zodanig zijn ingericht dat het betrouwbaarheidsniveau 'substantieel' kan worden bereikt.⁴
9. De advocatenpas is een tweefactorauthenticatiemiddel met dynamische authenticatie en wordt in persoon uitgereikt. De door de NOvA uitgegeven advocatenpas wordt al meer dan zes jaar binnen de rechtspraak als betrouwbaar middel erkend. De adviescommissie heeft begrepen dat de NOvA verrast is door deze aanvullende eis, in die zin dat de advocatenpas moet worden toegelaten door de Minister voor Rechtsbescherming. De adviescommissie schaaft zich achter de kritiek die de NOvA heeft op deze ontwikkeling en tevens achter het verzoek van de NOvA aan de wetgever om de aanvullende eis te laten vervallen.
10. De adviescommissie is bovendien verbaasd te vernemen dat vooraf geen contact met de NOvA is geweest om te verduidelijken waarom deze aanvullende eis is toegevoegd. Er is geen opgave gedaan van de criteria die de Minister voor Rechtsbescherming bij de toelating zal hanteren.
11. Tot slot bepaalt het voorgestelde artikel 4 aanhef en sub c dat de in artikel 3 lid 1 sub b Bep bedoelde authenticatie plaatsvindt met een middel dat "in het desbetreffende procesreglement is aangewezen". Dit lijkt te impliceren dat iedere rechterlijke instantie zelf kan bepalen met welk middel een gebruiker zich mag authenticeren om toegang te krijgen. Dit is niet praktisch en zelfs onwenselijk. Ook hier geldt dat zoveel mogelijk uniform bepaald zou moeten zijn welke authenticatiemiddelen zijn toegestaan.

³ NvT, p. 4.

⁴ NvT, p. 7.

Nota van Toelichting, p. 2

12. De NvT vermeldt op pagina 2: "*Voor de Hoge Raad geldt dat de invoering van verplicht elektronisch procederen indien gewenst ook kan plaatsvinden door de wetgeving uit 2016 alsnog voor een specifieke procedure bij koninklijk besluit in werking te laten treden.*" Voor zover met "*de wetgeving uit 2016*" wordt bedoeld op het Besluit 2016 vraagt de adviescommissie zich af of er een wezenlijk verschil bestaat tussen die regeling en het voorliggende consultatiebesluit dat rechtvaardigt om het Besluit 2016 (in plaats van het Bep) voor een specifieke procedure in werking te laten treden.